

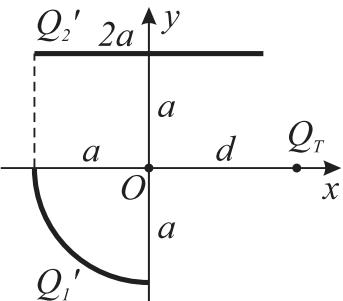
ZADACI

Zadatak 1. Na slici 1 je prikazana složena, ravnomerno nanelektrisana tanka struktura, sastavljena od štapa savijenog u obliku luka poluprečnika a , i pravolinijskog štapa, dužine $2a$, postavljenog paralelno sa x osom. Celokupna struktura se nalazi u x - y ravni Dekartovog pravouglog koordinatnog sistema. Na x osi, na rastojanju d od koordinatnog početka, postavljeno je tačkasto nanelektrisanje Q_T .

- Izračunati podužnu količinu nanelektrisanja Q_1' tako, da rezultantni vektor jačine električnog polja u tački O ima samo x komponentu.
- Izračunati udaljenost tačkastog nanelektrisanja od koordinatnog početka, $d > a$, tako da potencijal tačke O , koji potiče od štapa savijenog u obliku luka i tačkastog nanelektrisanja (bez pravolinijskog štapa), u odnosu na referentnu tačku u beskonačnosti, bude jednak nuli.

Sistem se nalazi u vazduhu. Brojni podaci su:

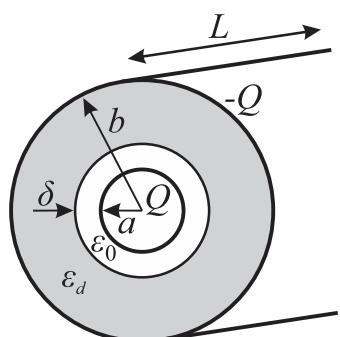
$$Q_2' = 2 \text{ nC/m}, Q_T = -0,1 \text{ nC}, a = 2 \text{ cm}, \epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ F/m}.$$

Slika 1.

Zadatak 2. Čvrst dielektrik u koaksijalnom kablu, dužine $L = 1 \text{ m}$, ne naleže savršeno na unutrašnju elektrodu. Zbog toga, oko unutrašnje elektrode poluprečnika $a = 2 \text{ mm}$, postoji sloj vazduha, debljine $\delta = 0,5 \text{ mm}$, kao što je prikazano na slici 2. Poluprečnik spoljašnje elektrode je $b = 5 \text{ mm}$. Permitivnost dielektrika iznosi $8\epsilon_0$, električna čvrstina vazduha je $E_{\epsilon_0} = 30 \text{ kV/cm}$, a dielektrika, $E_{\epsilon_d} = 150 \text{ kV/cm}$.

- Izvesti, u oštim brojevima, izraz za kapacitivnost kabla.
- Odrediti brojnu vrednost kapacitivnosti kabla.
- Koristeći izraz pod a), izračunati kapacitivnost kabla za slučaj da dielektrik savršeno naleže na unutrašnju elektrodu ($\delta = 0$).
- Izračunati koliko puta je veći maksimalan napon na koji kondenzator sme da se priključi pri idealnom naleganju dielektrika na unutrašnju elektrodu, u odnosu na kondenzator sa vazdušnim slojem, $U_{\max(\delta=0)}/U_{\max(\delta\neq 0)}$.
- Odrediti energiju sadržanu u oba kondenzatora, kada se oni priključe na napon $U = 1 \text{ kV}$.

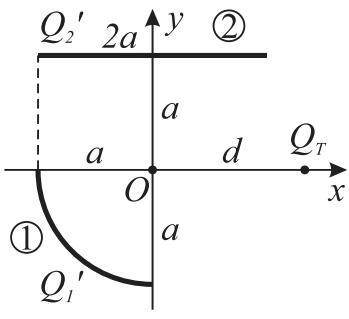

Slika 2.

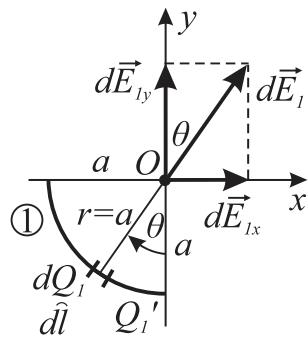
PRAVILA POLAGANJA

Za položen kolokvijum neophodno je tačno uraditi više od 50% svakog od zadataka. Svaki zadatak se boduje sa 25 poena. Kolokvijum traje jedan sat i trideset minuta.

Z1

a)

Pretpostavka: $Q_1' > 0$

$$dE_1 = \frac{dQ_1}{4\pi\epsilon_0 r^2} = \frac{Q_1' dl}{4\pi\epsilon_0 r^2}$$

$$dE_{1x} = dE_1 \sin \theta$$

$$dE_{1y} = dE_1 \cos \theta$$

$$E_{1x} = \int_{duž luka} dE_{1x} = \int_{duž luka} \frac{Q_1' dl}{4\pi\epsilon_0 r^2} \sin \theta = \int_{duž luka} \frac{Q_1' a d\theta}{4\pi\epsilon_0 a^2} \sin \theta = \frac{Q_1'}{4\pi\epsilon_0 a} \int_0^{\pi/2} \sin \theta d\theta = \frac{Q_1'}{4\pi\epsilon_0 a} (\cos 0 - \cos \pi/2)$$

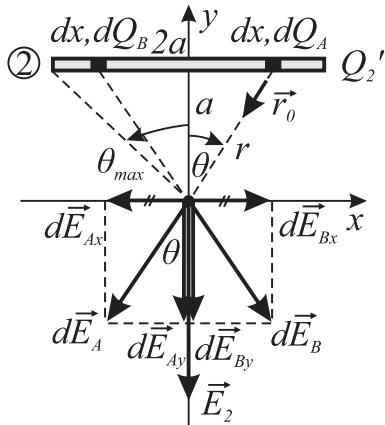
$$E_{1x} = \frac{Q_1'}{4\pi\epsilon_0 a}$$

$$\vec{E}_{1x} = E_{1x} \cdot \vec{i}_x$$

$$E_{1y} = \int_{duž luka} dE_{1y} = \int_{duž luka} \frac{Q_1' dl}{4\pi\epsilon_0 r^2} \cos \theta = \int_{duž luka} \frac{Q_1' a d\theta}{4\pi\epsilon_0 a^2} \cos \theta = \frac{Q_1'}{4\pi\epsilon_0 a} \int_0^{\pi/2} \cos \theta d\theta = \frac{Q_1'}{4\pi\epsilon_0 a} (\sin \pi/2 - \sin 0)$$

$$E_{1y} = \frac{Q_1'}{4\pi\epsilon_0 a}$$

$$\vec{E}_{1y} = E_{1y} \cdot \vec{i}_y$$

$$d\vec{E}_{Ax} + d\vec{E}_{Bx} = 0 \rightarrow \vec{E}_{2x} = 0$$

$$dE_{2y} = 2dE_{Ay} = 2dE_A \cos \theta = 2 \frac{dQ}{4\pi\epsilon_0 r^2} \cos \theta = 2 \frac{Q'_2 dx}{4\pi\epsilon_0 r^2} \cos \theta$$

$$dE_{2y} = 2 \frac{Q'_2 \cancel{\frac{d\theta}{\cos \theta}}}{4\pi\epsilon_0 r^2} \cos \theta = 2 \frac{Q'_2 d\theta}{4\pi\epsilon_0 \frac{a}{\cos \theta}} = 2 \frac{Q'_2 d\theta}{4\pi\epsilon_0 a} \cos \theta$$

$$E_{2y} = 2 \frac{Q'_2}{4\pi\epsilon_0 a} \int_0^{\theta_{max}} \cos \theta d\theta = \frac{Q'_2}{2\pi\epsilon_0 a} \sin \theta_{max} = \frac{Q'_2}{2\pi\epsilon_0 a} \frac{\sqrt{2}}{2}$$

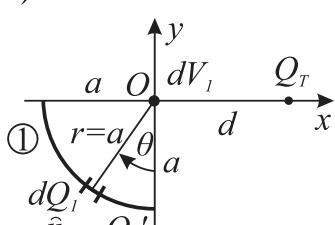
$$\vec{E}_{2y} = \frac{Q'_2 \sqrt{2}}{4\pi\epsilon_0 a} \cdot (-\vec{i}_y)$$

$$\vec{E}_{oy} = \vec{E}_{1y} + \vec{E}_{2y} = E_{1y} \cdot \vec{i}_y + E_{2y} \cdot (-\vec{i}_y) = 0 \Rightarrow E_{1y} = E_{2y}$$

$$\frac{Q'_1}{4\pi\epsilon_0 a} = \frac{Q'_2 \sqrt{2}}{4\pi\epsilon_0 a} \Rightarrow Q'_1 = \sqrt{2} Q'_2$$

$$Q'_1 = 2,83 \text{nC/m}$$

b)

$R \rightarrow \infty$

$$dV_1 = \frac{dQ}{4\pi\epsilon_0 r} = \frac{Q'_1 \cdot dl}{4\pi\epsilon_0 a}$$

$$V_1 = \int_{duž luka} dV_1 = \int_0^{\frac{1}{4}2\pi a} \frac{Q'_1 \cdot dl}{4\pi\epsilon_0 a} = \frac{Q'_1}{4\pi\epsilon_0 a} \cdot \frac{a\pi}{2}$$

$$V_1 = \frac{Q'_1}{8\epsilon_0}$$

$$V_T = \frac{Q_T}{4\pi\epsilon_0 d}$$

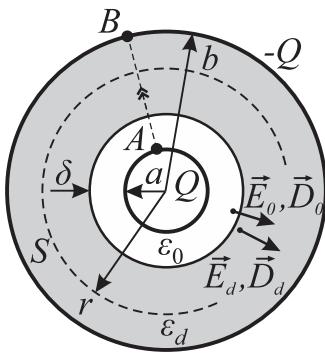
$$V_O = V_1 + V_T = \frac{Q'_1}{8\epsilon_0} + \frac{Q_T}{4\pi\epsilon_0 d} = 0$$

$$\frac{Q'_1}{8\epsilon_0} = -\frac{Q_T}{4\pi\epsilon_0 d} \Rightarrow d = -\frac{8Q_T\epsilon_0}{4Q'_1\pi\epsilon_0} = -\frac{2Q_T}{Q'_1\pi}$$

$$d = 2,25 \text{cm}$$

Z2

a)

Granični uslov:

$$D_{n0} = D_{nd} \quad D_0 = D_d = D$$

$$E_o \neq E_d$$

$$\oint_S \vec{D} \cdot d\vec{s} = Q_{slobodno u S}$$

$$\int_{S_{OM}} D \, ds = Q$$

$$D \cdot 2r\pi L = Q \quad \boxed{D = \frac{Q}{2\pi r L}}, \quad a \leq r \leq b$$

$$E_0 = \frac{D}{\epsilon_0} = \frac{Q}{2\pi\epsilon_0 r L}, \quad a \leq r \leq a + \delta$$

$$E_d = \frac{D}{\epsilon_d} = \frac{Q}{2\pi\epsilon_d r L}, \quad a + \delta \leq r \leq b$$

$$U_{AB} = \int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{l} = \int_a^b E \, dr = \int_a^{c=a+\delta} E_0 \, dr + \int_c^b E_d \, dr = \int_a^c \frac{Q}{2\pi\epsilon_0 r L} \, dr + \int_c^b \frac{Q}{2\pi\epsilon_d r L} \, dr = \frac{Q}{2\pi\epsilon_0 L} \ln \frac{c}{a} + \frac{Q}{2\pi\epsilon_d L} \ln \frac{b}{c}$$

$$U_{AB} = \frac{Q}{2\pi\epsilon_0 L} \ln \frac{c}{a} + \frac{Q}{2\pi\epsilon_d L} \ln \frac{b}{c}$$

$$\boxed{C = \frac{Q}{U_{AB}} = \frac{2\pi\epsilon_0 L}{\ln \frac{c}{a} + \frac{1}{\epsilon_{rd}} \ln \frac{b}{c}}}$$

$$b) \boxed{C = 179,5 \text{ pF}}$$

$$c) \delta = 0 \ (c = a) \quad \Rightarrow \quad C_1(\delta = 0) = \frac{2\pi\epsilon_0 L}{\ln 1 + \frac{1}{\epsilon_{rd}} \ln \frac{b}{a}} = \frac{2\pi\epsilon_0 L}{\frac{1}{\epsilon_{rd}} \ln \frac{b}{a}} \quad \Rightarrow \quad \boxed{C_1 = 485,5 \text{ pF}}$$

d)

$$U_{\max} = \frac{Q_{\max}}{C}$$

$$\delta \neq 0$$

$$E_{0\max} = \frac{Q_{\max 0}}{2\pi\epsilon_0 aL} = \frac{Q_{\max 0}}{2\pi\epsilon_0 aL} \leq E_{\epsilon 0} \quad \Rightarrow \quad Q_{\max 0} \leq E_{\epsilon 0} 2\pi\epsilon_0 aL = 0,334 \mu\text{C}$$

$$E_{d\max} = \frac{Q_{\max d}}{2\pi\epsilon_d cL} = \frac{Q_{\max d}}{2\pi 8\epsilon_0 cL} = \frac{Q_{\max d}}{16\pi\epsilon_0 cL} \leq E_{\epsilon d} \quad \Rightarrow \quad Q_{\max d} \leq E_{\epsilon d} 16\pi\epsilon_0 cL = 16,7 \mu\text{C}$$

$$Q_{\max} = \min \{Q_{\max 0}, Q_{\max d}\} = Q_{\max 0} = 0,334 \mu\text{C}$$

$$U_{\max} (\delta \neq 0) = \frac{Q_{\max 0}}{C} = \frac{0,334 \mu}{179,5 \text{ p}} = 1,858 \text{ kV}$$

$$\delta = 0$$

$$E_{d\max} = \frac{Q_{\max d}}{2\pi\epsilon_d aL} = \frac{Q_{\max d}}{2\pi 8\epsilon_0 aL} = \frac{Q_{\max d}}{16\pi\epsilon_0 aL} \leq E_{\epsilon d} \quad \Rightarrow \quad Q_{\max d} \leq E_{\epsilon d} 16\pi\epsilon_0 aL = 13,35 \mu\text{C}$$

$$U_{\max} (\delta = 0) = \frac{Q_{\max d}}{C_1} = \frac{13,35 \mu}{485,5 \text{ p}} = 27,5 \text{ kV}$$

$$\frac{U_{\max}(\delta=0)}{U_{\max}(\delta \neq 0)} = \frac{27,5 \text{ k}}{1,858 \text{ k}} = 14,8$$

e)

$$W_{\delta \neq 0} = \frac{1}{2} C U^2 = 89,75 \mu\text{J}$$

$$W_{\delta=0} = \frac{1}{2} C_l U^2 = 242,75 \mu\text{J}$$